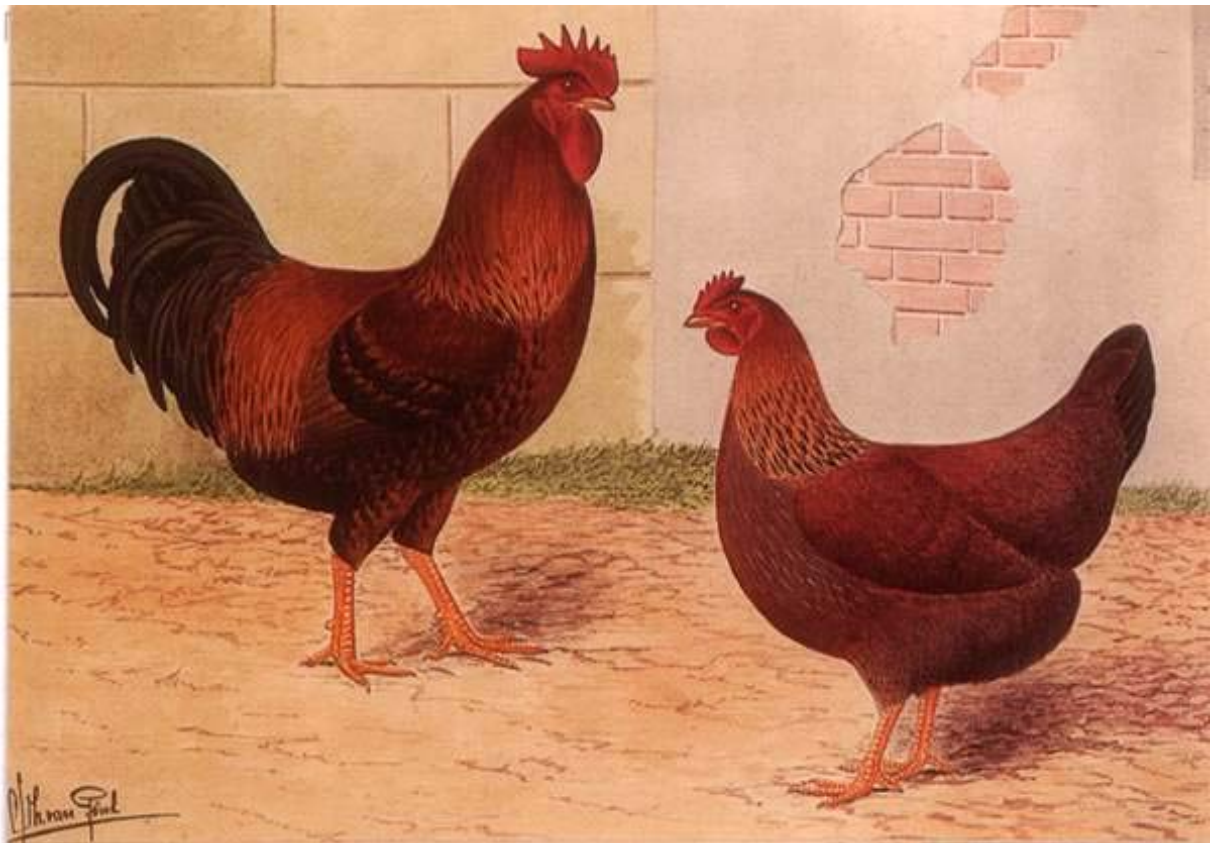

KIPPENGEKAKEL EN EIEREN IN WELSUM

Door: Welsumerclub Nederland en redactie AE.

Zaterdag 28 november 2009 werd het dorp Welsum veroverd door kippenliefhebbers. Grote aantallen Welsumers en hun kleinere soortgenoten namen bezit van het dorpshuis. De Welsumerclub vierde die dag haar 40 jarig bestaan met een schitterende jubileumshow van grote Welsumers en Welsumerkrielen. Ook kon iedereen zijn mooie Welsumereieren laten zien en laten keuren. Voor de kinderen was de bekende knuffeldierenboerderij van Dirk de Jong met kippen en konijnen in het dorpshuis aanwezig.

Boven: Tekening van Van Gink, archief A.W. van Wulfften Palthe.

Foto: Klaas van der Hoek

40 jarig jubileum van de Welsumer Club

Op 1 november 1969 werd de Welsumerclub opgericht. Dit jaar dus 40 jaar geleden. Het is een goede traditie geworden om eens per 5 jaar het lustrum te vieren in het dorp Welsum; terug naar de bakermat van kip die bekend geworden is om haar bruine eieren. Niet alleen de grote Welsumers, maar ook de Welsumerkrielen zijn erg gewild, om het grote aantal eieren dat ze leggen en het hoge gewicht van de krieleieren. De krieleieren zijn niet zo bruin dan die van hun grote soortgenoten, maar hier zien we de laatste jaren duidelijk een verbetering.

Elk jaar nemen leden van de Welsumerclub tijdens hun clubdag eieren van hun grote Welsumers en hun Welsumerkrielen mee. Om dieren en/of eieren ter keuring in te zenden op de show, moet je lid zijn van de Welsumerclub. Maar ter ere van het Jubileum kon deze keer iedereen (dus ook niet leden) zaterdagochtend een collectie van 6 eieren groot of kriel inleveren. Om ongeveer half twee werden de eieren door keurmeester Dirk de Jong besproken en na afloop werden de prijzen uitgereikt voor de mooiste collecties.

Een grote collectie eieren werd aangeboden ter keuring. Foto: Dirk de Jong.

De Kip

Het Welsumerhoen (we spreken gewoon van "de Welsumer") is in het begin van de jaren 1900 rond het dorp Welsum ontstaan. Omtrent de voorouders van het ras bestaat geen volledige zekerheid. Het ras is ontstaan als een kruising tussen toentertijd bestaande boerenkippen en diverse geïmporteerde buitenlandse hoenderrassen. Het uiterlijk van de kip was in die tijd niet van belang en varieerde dan ook sterk. In 1924 verscheen er een officiële standaard.

In Nederland zijn de grote Welsumers en hun krielen erkend in slechts één kleurslag, namelijk roodpatrijs; een kleurslag die alleen is voorbehouden aan de Welsumer. Omgekeerd is het zo dat in Nederland de Welsumer slechts in één kleurslag erkend is: Roodpatrijs. Zie je in Nederland een roodpatrijs dier, dan heb je met een Welsumer te doen; zie je in Nederland een Welsumer, dan is deze roodpatrijs. Een unieke saamhorigheid!

Boven: Mooiste grote haan, F 96.
Links: Mooiste grote hen, U 97.
Fokker beide dieren: H.P.M. Pelgrim.
Foto's: Klaas van der Hoek.

De roodpatrijskleur zoals die bij de Welsumer voorkomt heeft - in tegenstelling tot alle andere patrijskleurige rassen - het grote voordeel dat men uit één foktoom zowel goede standaardmatige hanen als hennen kan fokken. Men is dus niet verplicht

om aparte hanen- en hennenfoktomen aan te houden. Het verschil met gewoon patrijs vindt men hoofdzakelijk bij de haan; het zwart van de borst, buik en dijen is zichtbaar enigszins met bruin doormengd, en in de hals en het zadel wordt nauwelijks tekening gewenst. Ook bij de hen is de hals niet intens zwart getekend, maar wordt onderbroken door de grondkleur. (Zie foto rechts).

In Nederland is een lovertekening in de borst bij de hanen beslist niet gewenst. Zonder de standaard daar op aan te passen werd wel aan de keurmeesters het volgende meegegeven: "Bij de doormenging in de borstkleur is een duidelijke aftekening niet gewenst".

Hiermee werd bereikt dat een relatief zware ingreep als aanpassing van de standaard kon worden vermeden, terwijl toch duidelijk wordt dat een lovertekening niet gewenst is.

**Rechts: Mooiste krielhaan, F 96.
Fokker: Bart Haverkamp (jeugd lid).
Onder: Mooiste krielhen, U 97.
Fokker: H.P.M. Pelgrim.
Foto's: Klaas van der Hoek.**

Het ei

Hun wereldwijde bekendheid hebben deze kippen te danken aan de grote bruine eieren. Het grote koffiebruine ei met de

donkerbruine spikkels is ongetwijfeld de meest opvallende en waardevolste eigenschap van de Welsumers. De eieren zijn meer gespikkeld en gevlekt dan de eieren van de Barnevelders, die glimmend effen bruin zijn. Ook op de vroeger veel gehouden eierkeuringen werd de voorkeur gegeven aan Welsumer eieren met een bruine grondkleur met zeer intens bruine spikkels of vlekken, en een gewicht van 65 - 70 gram. De donkerbruine kleur van de eieren wordt gevormd door porphyrine; dit is een zeer donker-roodbruine organische kleurstof.

**Rechts: Dirk de Jong (geel shirt), geassisteerd door Fred Broekhuizen, keurde 15 collecties eieren van de grote Welsumer en 18 collecties van de krielen. Een collectie bestaat uit 6 eieren; dus totaal keurde hij er 198. Het keuren betreft niet alleen het uiterlijk; van elke collectie werd ook 1 ei opengemaakt om de inhoud te keuren.
Foto: Welsumerclub.
Foto onder: Monique de Vrijer.**

Deze kleurstof wordt door kliertjes langs het laatste kalkvormende gedeelte van de eileider met de kalksubstantie op het ei gebracht.

De stippen en vlekken op de eieren zijn plaatsen waar de kleurstof zeer dicht opeengehoopt is. Daar de klier die de bruine kleurstof produceert het tempo van een vlot leggende hen niet bij kan houden, worden naar gelang de hen meer legt, de eieren steeds lichter gekleurd. Opmerkelijk is in dit verband dat de donkere stippen en vlekken het langst hun intensiteit behouden, zodat de hennen na een tijd een lichtgekleurd ei met bruine spikkels of vlekken leggen.

Dit lichter worden van de eikleur eist van de Welsumerfokker voorzichtigheid bij het uitzoeken van broedeieren in het voorjaar. In het voorjaar kunnen de lichtst gekleurde eieren van hennen zijn, die ze nooit bruiner gelegd hebben, maar ook zeer goed van zeer krachtig leggende hennen, die met een donker ei begonnen zijn. Deze laatste zijn waardevolle broedeieren; we zullen dus al in de herfst en de winter onze fokhennen moeten

uitzoeken.

**Foto rechts:
Welsumerclub.**

Links: Dirk de Jong.

De eieren van de Welsumerkrielen zijn ook bruin, maar niet zo donker van kleur als die van de grote Welsomers. Het eigewicht bedraagt 40 - 45 gram en soms zelfs meer; een mooi ei voor gebruik in de keuken, voor kinderen en ouderen die wat minder eieren eten. De krielen leggen over het algemeen zeer goed, 150 - 200 eieren per jaar komt voor. Ook grotere aantallen zijn bekend.

Buitenland

In andere landen werden door kruising met andere dieren ook andere kleurvarianten verkregen. Vaak wijkt het type ook enigszins af. In 1923 werden in Duitsland de eerste Welsomers geboren uit geïmporteerde broedeieren. Duitsland heeft zich ontwikkeld tot een groot fokkersland van Welsomers.

**Rechts: Duitse Welsumer kriel,
geelpatrijs.**

Foto: Dirk de Jong.

Het grote buurland Duitsland heeft ook een Welsumerclub. Hier is de Welsumer erkend in de volgende kleurslagen: roestbruinpatrijs, zilverpatrijs en geelpatrijs. (Rost-Rebhuhnfarbig, Silberfarbig

en Orangetarbig). Veel verwarring is ontstaan door in Duitsland voor de kleur roestbruinpatrijs dezelfde benaming als in Nederland, namelijk roodpatrijs, te gebruiken. Genetisch berusten de kleuren namelijk op een verschillende basis. In Duitsland werd lange tijd een sterke lichte nerf in de bevedering bij de hennen gewenst en een geloverde borstkleur bij de hanen; iets wat in Nederland nooit gewenst is geweest en ook nooit gewenst zal worden.

Links: Duitse Welsummer hen, zilverpatrijs.

Foto: Dirk de Jong.

Binnen Europees verband vond anno 2009 een interessante discussie plaats hoe hiermee om te gaan. Het voorstel van de Nederlandse Welsummerclub is om de kleurslagen roodpatrijs en roestbruinpatrijs als twee afzonderlijke kleurslagen te behandelen. Dan kan het op Europese shows voorkomen dat 4 kleurslagen worden geëxposeerd: roodpatrijs, roestbruinpatrijs, zilverpatrijs en oranje.

Links: Het eerste exemplaar van de herdruk van het boekje "de Welsummer" wordt uitgereikt aan de heer Aarnink (Euregio show) door de voorzitter van de Welsummerclub de heer Ketelaar.

De heer Aarnink heeft een erg belangrijke rol gespeeld in het herstel van het contact tussen de Nederlandse en de Duitse Welsummerclub, opdat wij in Europees verband op één lijn komen.

Foto: Welsummerclub NL.

**Rechts:
Leden, bestuursleden en inzenders van de Duitse Welsummerclub, bij het bijzondere standbeeld met 2 Welsummer kippen, in het dorp Welsum.**

**Foto:
Welsummerclub NL.**

In 1928 importeerden Engelse fokkers Welsumers, die in 1930 in de Engelse standaard werden opgenomen. In 1935 werden Welsumers tot 'beste nuthoen' van de show in Birmingham uitgeroepen. Er ontstonden ook *silver duck-wing Welsummers* (zilverpatrijs) en later een auto-sexend ras, de Welbar, ofwel een Welsumer met de koe-koekfactor.

Engeland heeft ook een actieve speciaalclub, met Prins Charles als Beschermheer. Hij houdt zelf Welsumers op zijn landgoed Highgrove en schreef een voorwoord in het Jaarboek van 2009.

Links:

Zelfs de Engelse Welsumerclub was vertegenwoordigd: Geoffrey Johnson (secretaris Welsumerclub UK) en Michael Hart (lid en website-beheerder van de Welsumerclub UK)
Foto: Welsumerclub NL.

Denemarken heeft ook een Speciaalclub; net als in Duitsland zijn de Welsumers in 3 kleurslagen erkend: *rustfarverde*, *sølvfarvede* en *orange-farvede*. Zie onderaan dit artikel de links naar de diverse websites met foto's.

Samen met de Engelsen hebben de Duitsers gezorgd voor de creatie van de Welsumerkrielen. Het typeverschil tussen Duitse en Nederlandse Welsumerkrielen is veel minder opvallend dan bij de groten.

Jubileumshow

De Welsumerclub had een open karakter aan het jubileum gegeven. De tentoonstelling van de kippen was open op vrijdagavond van 7 tot 10 uur en op zaterdag van 10 uur tot 3 uur. Om 11 uur was de officiële opening. De toegang was gratis voor iedereen. Er waren in totaal 260 dieren ingezonden, verdeeld over 91 grote Welsumers, 138 Welsumerkrielen en 31 Duitse inzendingen. De Duitse inzendingen bestonden uit de kleuren *Rost-Rebhuhnfarbig*, *Silberfarbig* en *Orangefarbig*.

Rechts: Prijswinnaars Nederlandse en Duitse inzendingen, resp. H.P.M. Pelgrim, (l) en O. Ferber (r). Foto: Welsumerclub.

Links: Symbolische opening van de Jubileumshow: Het jongste lid Rick te Lintelo, en 'oudste' lid (het langst lid) Dhr. Vreeman, rijken elkaar de hand, door een papieren Welsumer ei. Foto: Welsumerclub.

Rechts: De Duitse keurmeester Otto Kirsch keurde de Duitse inzendingen.

Rechtsonder en links: De prachtige ereprijzen, deels geschonken door de buitenlandse Clubs. Foto's: Welsumerclub.

Nergens zult u een dergelijke grote collectie Welsumer hoenders bijeen zien! Dit grote aantal dieren heeft de show tot een enorm succes gemaakt! Er waren veel bezoekers en men heeft een aantal nieuwe leden mogen begroeten. Zo blijkt maar weer eens waar een klein dorp groot in kan zijn.

Er volgen nog enige Welsumer foto's van Klaas van der Hoek, op de volgende pagina.

Voor meer informatie:

Nederland: Welsumerclub <http://www.welsumerclub.nl/>

Duitsland: Sondervereins der Welsumer- und Zwerg-Welsumer - Züchter
Deutschland <http://welsumer.de/>

Denemarken: Welsumer klubben <http://www.welsumer.dk/>

Engeland: The Welsummer Club <http://www.welsummerclub.org/>

Amerika: The Welsummer Club of North America <http://www.welsummers.org/>